

Trafikbestämmelser för järnväg

Modul 9M

Spärrfärd - Tillägg för system M

Innehåll

Inledning	5
1 Planera spärrfärd	6
1.1 SPÄRRFÄRDENS KÖRPLAN	6
1.3 SPÄRRFÄRDSSTRÄCKA	6
1.9 K16-NYCKEL	6
2 Anordna spärrfärd	7
2.1 SAMTIDIGA TRAFIKVERKSAMHETER	7
2.4 STARTTILLSTÄND	7
3 Genomföra spärrfärd	8
3.1 SPÄRRFÄRDENS STÖRSTA TILLÅTNA HASTIGHET	8
3.7 HANTERING AV VÄXEL PÅ LINJEN	8
4 Avsluta spärrfärd	9
4.3 AVSLUTSANMÄLAN	9
5 Särfall	10
5.1 DIREKTPLANERA SPÄRRFÄRD	10
5.4 ANMÄLAN VID SIGNAL SOM VISAR "STOPP"	10
5.5 HUVUDSIGNAL SOM VISAR "STOPP"	10
5.14 OPLANERAD RÖRELSE UTAN UPPSIKT	11
5.15 SPÄRRFÄRD MED HJÄLPFORDON	11
5.16 MEDGIVANDE ATT RESANDE FÅR MEDFÖLJA VID SPÄRRFÄRD	12
5.18 SPÄRRFÄRD EFTER TÄG	12

Inledning

Spärrfärd i system M skiljer sig från spärrfärd i system H genom att den bevakningssträcka som spärrfärdssättet ska färdas avspärras med hjälp av manuella rutiner. På en driftplats kan det i system M också finnas huvudspår som saknar teknisk hinderfrihetskontroll och huvudspår som saknar huvudsignaler. Det kan också förekomma driftplatser som helt saknar utfartssignaler.

I system M kan det även förekomma att driftplatser är obevakade.

Denna modul innehåller tillägg och ändringar för spärrfärd i system M. I övrigt gäller samma regler som för spärrfärd i system H.

Obevakade driftplatser ingår i bevakningssträckan och hanteras regelmässigt som om de var en del av linjen. I de fall som texten för spärrfärd i system H anger driftplats menas – om inget annat anges – i system M bevakad driftplats och med linjen avses då även obevakade driftplatser.

1 Planera spärrfärd

1.1 SPÄRRFÄRDENS KÖRPLAN

Om en driftplats som utgör gränspunkt till spärrfärdssträckan är obevakad ska körplanen också innehålla uppgift om det.

1.3 SPÄRRFÄRDSSTRÄCKA

Om en obevakad driftplats är gränspunkt ingår den i spärrfärdssträckan.

1.9 K16-NYCKEL

Om en K16-nyckel behöver hämtas ut ska detta göras av tillsyningsmannen. K16-nyckeln får inte användas innan tillsyningsmannen har fått starttillstånd för spärrfärden. K16-nyckeln ska återlämnas snarast och senast inom ett dygn efter att den inte längre behövs. Om en K16-nyckel inte har återlämnats när spärrfärden avslutas ska tillsyningsmannen anmäla att K16-nyckeln inte längre används enligt reglerna i *4.3 Avslutsanmälan*. Infrastrukturförvaltaren får i sina säkerhetsbestämmelser föreskriva att K16-nyckeln i särskilt angivna fall får återlämnas senare än efter ett dygn.

2 Anordna spärrfärd

2.1 SAMTIDIGA TRAFIKVERKSAMHETER

Samråd krävs också om spärrfärdssträckan har en obebakad driftplats som gemensam gränspunkt med en annan spärrfärdssträcka.

2.4 STARTTILLSTÅND

Innan tågklareraren lämnar starttillstånd för en spärrfärd i system M ska hen avspärra bevakningssträckan.

Tågklarerarens kontroll av att sträckan är fri från tåg gäller inte i system M när spärrfärd anordnas som spärrfärd efter tåg. Se regler under rubriken *5.18 Spärrfärd efter tåg*.

Kravet på kortslutning då fordon ska föras upp på linjen från sidan gäller inte i system M.

3 Genomföra spärrfärd

3.1 SPÄRRFÄRDENS STÖRSTA TILLÅTNA HASTIGHET

Halv siktfart gäller även vid en obevakad driftplats som utgör gemensam gränspunkt med en annan spärrfärd.

3.7 HANTERING AV VÄXEL PÅ LINJEN

Växlarna på en obevakad driftplats får liksom växlarna på en linjeplats, manövreras när spärrfärdssättet finns vid driftplatsen om det är angivet i linjeboken.

4 Avsluta spärrfärd

4.3 AVSLUTSANMÄLAN

När tillsyningsmannen anmäler spärrfärden avslutad ska hen även anmäla att de K16-nycklar som inte har återlämnats inte används: *K16 är i förvar.*

5 Särfall

5.1 DIREKTPLANERA SPÄRRFÄRD

Tågklareraren ska samråda med tågklareraren för bevakningssträckans gränstdriftplats innan hen godkänner körplanen.

5.4 ANMÄLAN VID SIGNAL SOM VISAR "STOPP"

Om det är en linjeplatssignal som visar "stopp" ska tillsyningsmannen inte göra någon anmälan om att signalen visar "stopp".

5.5 HUVUDSIGNAL SOM VISAR "STOPP"

Om spärrfärden inte kan komma ut på en annan bevakningssträcka eller på ett annat spår på bevakningssträckan än som är avsett, får tågklareraren samtidigt lämna stoppassagemedgivande för en mellansignal och den efterföljande ytterplacerade utfartssignalen på en bevakad driftplats.

För en obebakad driftplats får tågklareraren utöver vad som gäller för en bevakad driftplats, lämna stoppassagemedgivande att passera flera huvudsignaler.

Huvudsignal på en bevakad driftplats

På en bevakad driftplats gäller motsvarande regler som gäller för infartssignaler och mellansignaler i system H även för utfartssignaler i system M.

I det fall medgivandet avser en ytterplacerad utfartssignal ger tågklareraren inte beskedet kontrollera växlarna.

När spärrfärdssättet har passerat driftplatsgränsen får föraren stanna spärrfärden på lämpligt ställe och starta om tågskyddssystemet.

Huvudsignal på en obebakad driftplats

Om en huvudsignal på en obebakad driftplats visar "stopp" ska tillsyningsmannen sedan spärrfärdssättet har stannat vid signalen anmäla detta till tågklareraren för någon av bevakningssträckans gränstdriftplatser.

Tågklareraren ska kontrollera om driftplatsen är bevakad. Om driftplatsen inte ska vara bevakad för spärrfärden får tågklareraren lämna tillsyningsmannen stoppassagemedgivande. Detta får gälla samtliga signaler på en obebakad driftplats och ska formuleras *Spärrfärd xx får passera samtliga signaler i zz*. Kontrollera växlarna, där xx är spärrfärdens beteckning och zz är driftplatsens namn. Medgivandet ges i övrigt på samma sätt som motsvarande stoppassagemedgivande på bevakad driftplats.

Föraren framför spärrfärdssättet i krypfart på driftplatsen och kontrollerar att växlarna i tågfordvägen sluter i rätt läge. På spåravsnitt där föraren med säkerhet kan konstatera att det varken finns växlar eller spårspärrar får fö-

raren framföra spärrfärdssättet med halv siktart. Hastighetsrestriktionerna gäller fram till nästa huvudsignal som visar ”kör” eller längst till driftplatsgränsen.

När spärrfärden har passerat driftplatsgränsen får föraren stanna spärrfärdssättet på lämpligt ställe och starta om tågskyddssystemet.

Utfartssignal med linjeplatsfunktion

Om en utfartssignal på en bevakad eller obevakad driftplats har linjeplatsfunktion och visar ”stopp” ska spärrfärdssättet framföras med halv siktart vid den berörda linjeplatsen. Tillsyningsmannen ska då kontrollera växellågen eller brosignal. Kontrollen av växlar eller brosignalen får göras under gång om tillsyningsmannen tydligt kan se dem.

Linjeplatssignal

Sedan spärrfärdssättet har stannat vid en linjeplatssignal som visar ”stopp” får det passera signalen och fortsätta med halv siktart tills det har passerat den berörda växeln eller bron. Tillsyningsmannen ska kontrollera växellågen eller brosignal. Kontrollen av växlar eller brosignalen får göras under gång om tillsyningsmannen tydligt kan se växellåget respektive brosignalen. Efter att de berörda växlar eller den berörda bron har passerats får föraren stanna spärrfärden på en lämplig plats och starta om tågskyddssystemet.

Tillsyningsmannen ska vid lämpligt tillfälle meddela tågklareraren att signalen visade ”stopp” och om särskilda iakttagelser gjordes vid de berörda växlar eller den berörda bron.

5.14 OPLANERAD RÖRELSE UTAN UPSIKT

Oplanerad rörelse utan uppsikt får inte heller ske vid en obevakad driftplats som utgör gränspunkt för en annan spärrfärd.

5.15 SPÄRRFÄRD MED HJÄLPFORDON

Körplanen ska innehålla uppgifter om mellan vilka driftplatser eller linjeplatser eller på vilken obevakad driftplats eller linjeplats som den kvarvarande tågfarnden finns. Tågfarndens exakta position får inte uppges med större noggrannhet än så. Spärrfarndens tillsyningsman får inte använda sig av, eller själv försöka att få fram, närmare besked om den kvarvarande tågfarndens position.

När spärrfärden förs in på den sträcka, obevakade driftplats, eller linjeplats där den kvarvarande tågfarnden finns får spärrfärden inte framföras med högre hastighet än hel siktart.

5.16 MEDGIVANDE ATT RESANDE FÅR MEDFÖLJA VID SPÄRRFÄRD

Tillfälliga researrangemang

Resande får inte medfölja om spärrfärden är spärrfärd efter tåg.

5.18 SPÄRRFÄRD EFTER TÅG

Spärrfärd efter tåg får anordnas i system M. Det ska ske enligt de ordinarie reglerna i modul 9HMS Spärrfärd – System H, M och S med följande tillägg till reglerna i avsnitt 1 Planera spärrfärd, 2.2 Avstämning, 2.4. Starttillstånd, 3.1 Spärrfärdens största tillåtna hastighet och 5.1 Direktplanera spärrfärd.

Planera spärrfärd

Spärrfärd efter tåg får anordnas om kraven enligt nedan är uppfyllda.

- Det är inte förbjudet i linjeboken att anordna spärrfärd efter tåg, enligt uppgift i linjeboken.
- Det aktuella tåget har inte pålok.
- Uppgiften om att spärrfärden ska ske efter tåg ska anges i spärrfärdens körplan.
- Om spärrfärden ska börja på linjen eller på en obevakad driftplats, ska tillsyningsmannen se det aktuella tåget med slutsignal passera spärrfärdens startplats.

Om spärrfärden ska anordnas efter ett resandetåg gäller dessutom följande krav:

- Spärrfärdssträckan omfattar endast en del av bevakningssträckan.
- Tågets förare ska lämna ankomstanmälan vid den trafikplats som i tågets färdriktning ska vara den borte gränsen för spärrfärdssträckan. Uppgift om det ska finnas i tågets körplan eller i en säkerhetsorder till tåget.

Trafikledningen får besluta att tillämpa rutinen med krav på ankomstanmälan även för tåg som inte är resandetåg.

Spärrfärd med hjälpfordon ska inte anordnas som spärrfärd efter tåg utan enligt särskilda regler under rubriken 5.15 *Spärrfärd med hjälpfordon*.

Avstämning, direktplanering

Tillsyningsmannen ska uppge att spärrfärden ska framföras efter tåg och ange tågnumret. Tågklararen ska förvissa sig om att tågnumret stämmer samt, om så krävs, att tågets förare har uppgift i körplanen eller har fått säkerhetsorder om att lämna ankomstanmälan vid den trafikplats som i tågets färdriktning är den borte gränsen för spärrfärdssträckan.

Om en spärrfärd efter tåg ska börja på linjen eller på en obevakad driftplats, ska tågklararen uppmana tillsyningsmannen att återkomma när tåget har passerat, om inte tillsyningsmannen meddelar att så redan har skett.

Starttillstånd

När tillsyningsmannen begär starttillstånd, ska hen meddela att det gäller starttillstånd för en spärrfärd efter tåg.

Om spärrfärden ska börja på linjen eller en obebakad driftplats, ska tillsyningsmannen bekräfta för tågklareraren att hen har sett tåget med slutsignal passera: *Jag har sett tåg 00 passera med slutsignal.*

Om tågets förare ska lämna en ankomstanmälan vid den trafikplats som i tågets färdriktning är den borte gränsen för spärrfärdssträckan, ska tågklareraren kontrollera att så har skett och meddela tillsyningsmannen det.

Starttillståndet formuleras *Spärrfärd xx efter tåg 00 får starta*, där xx är spärrfärdens benämning och 00 är tågets nummer.

Genomföra spärrfärd

Hastighet

Spärrfärdssättet ska framföras med högst hel siktfart när det går i samma riktning som tåget. Dock gäller:

- Om tågklareraren har meddelat tillsyningsmannen att tåget har lämnat en ankomstanmälan vid den trafikplats som i tågets färdriktning är den borte gränsen för spärrfärdssträckan, gäller kravet bara när spärrfärdssättet förs in till denna trafikplats.
- Om tillsyningsmannen själv har iakttagit att tåget har lämnat den sträcka som spärrfärdssättet framförs på, gäller kravet inte där.

Trafikverket, Box 810, 781 28 Borlänge.
Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921 921, Texttelefon: 010-123 50 00
trafikverket.se